

Strålende fornøyd med
GEOLOGIENS DAG
På Indre Oslofjord

Fiske, badeliv, seiling og i gode vintre skøyter på fjordisen. Friluftsliv og rekreasjon på og i hovedstadens blomstrete forkle; - hvor øyer, holmer og skjær danner et karakteristisk mønster formet av femten-millioners geologisk aktivitet. Mange kjenner dem godt, noen mer overfladisk og flyktig. For dem som ønsket å bli bedre kjent, uansett utgangspunkt, bød Geologiens dag på en perfekt anledning:

Vi fikk fire timers båttur med M/S Linan fra Sandvika i Bærum, ut igjennom skjærgården der og videre; - Ostsundet, gjennom Langårsund og bort til kalkovnen på Brønnøya, over fjorden og nordover langs Nesoddlandet og inn til Oslo. Deretter gikk turen omkring noen av øyene i ytre Bunnefjord. Så forbi Bygdøy, gjennom Snarøysundet, sønnafor

Fornebulandet og tilbake til Kadettangen i Sandvika. Og vi fikk ny kunnskap om de forskjellige bergartene i det berømte Oslofeltet. Og under hele turen kunne vi se det hele; grunnfjellet på østsiden av fjorden, rombeoporfyrekkene på vestsiden, øyenes kambrosilur og Nordmarkas granitter og syenitter i nord og ikke å forglemme de permiske gangene som gjennomsetter det hele og ofte ut-

En liten del av "Arkipe-lag Oslo" er kald januar-dag med nyis på fjorden. Fotografert sektor er avmerket på det geologiske kartet over:

gjør de høyeste punktene på øyene, hardt fjell dette som bedre kunne stå imot de tyngende og gnagende istidene (ref. STEIN 2-2004 s.20).

Vi ble engasjert fortalt og fikk levende beskrevet om den gang da det hvitstripete berget var bløtt havsediment på den sørlige halvkule, om fjellkjeder så høye som Himalaya, om spor etter vulkaner og om jord-

skjelv som rystet Osloområdet. Om kalkavsetninger som ble lokal industrihistorie. Og at Bærums kommunevåpen er en haraldisk framstilling av en av de mange ovnene som ble brukt til kalbrenning, på øyene og på fastlandet. Og her vil jeg benytte anledningen til å innskytte at Oslos byvåpen også har tilknytning til fjorden og geologien. For var det ikke så at avbildede Halvard, senere St., i sitt forsøk på å komme en jomfru i nød til unnsetning, fikk en kvernstein (av permisk opprinnelse, eller mer sann-

Rauskjæret i Asker sett fra syd. Forsenkingen utgjøres av en mørk, grå skifer som er omkranset av lys kalkstein på hver side. Foto: Morten Bergan.

Fra naturreservatet i kalkfjurskogen på Rambergøya.

Denne nektarinen var en fin illustrasjon på planeten vår og hvordan den henger i hop . Smakte godt også, vi får tro vi ikke gjør oss umulige her på jorda slik at vi får være her en stund til.

synlig, noe eldre granatglimmerskifer?) festet til seg og så ble senket i fjorden? Men så fløt den gode Halvard opp likevel, og ble etterhvert erklært helgen. Skulle bare mangle, kvernsteiner er tunge!

Vi lærte også at Oslofeltet inneholder alle de typer bergarter, og de strukturer, som oljegeologene leter etter på kontinentalsokkelen. Er det så olje i Osloområdet? Nei, kunne vår dyktige og medrivende guide, geolog Morten Bergan, fortelle oss, men det var det engang tilbake i årmillionene. Oljen har dessverre eller heldigvis, alt etter som man ser det, - lekket ut for lenge siden. Det ble for hett og urolig i permtida for omlag 160 millioner år siden. Kanskje greit nok det,

oljefolk ser likevel ut til å ha nok å henge fingrene i. Og godt er det, for uten en smule sponing fra geologirelatert næringsvirksomhet, kanskje i første rekke oljeindustrien ville ikke Geologiens dag 2005, og dermed denne praktfulle sensommerfjordturen vært mulig. Heller ikke de 12-15000 andre rundt om i landet som besøkte Geologiens dag arrangement ville ha fått de opplevelsene som disse allmendannende dugnadstiltakene ga. Litt mere trøkk fra de som sitter på pengesekkene, - næring og offentlig, og Geologiens dag kan bli en årlig begiven-

Steinhogger Palmer Gotheim, Oppdal. Publikum på Universitetsplassen i Oslo måpte av beundring da de så hvor elegant og lett han kunne lage flotte skiferheller. Etter Palmer fikk publikum prøve. Vi klarte det vi også, men ikke like flott som ham.

het eller "feiring" som Alf Olav Larsen skriver i sin gjesteleder.

Men her: En stor takk til fortelleren vår som ga oss 30 ombord en naturgeografisk opplevelse av varig verdi. Og så er det så godt å tenke på at ingen kommer til å høre oss i "lekse", (da sitter kanskje best).

Og så var det så vakkert vær! (18 grader i (bade)vannet, men steiltstående kalk-leirskifer er ikke noe godt å gå barbeint på).

Og etterpå tok vi en tur til **Universitetsplassen**

hvor det også var Geologiens dagaktivitet, - under ærverdige granittsøyler og her var godt besøk på standene til arrangørene men det var også morsomt å løpe i ring på granittbrolegnings-sirkulene. Eller å la seg utfordre til steinhogging av en kyndig vetarar i faget.

Over 1000 besøkende var innom den store standen på Universitetsplassen. Inst. for geofag, UiO, var ansvarlige, men hadde fått med seg flere, slik at folk fikk se meteorittkratere, oljedannelse, smykker, steinhogging og være med på byvandring.

ghw/red.

Geologiens dag ved Naturhistorisk Museum i Oslo.

I haven ved museet var det laget en geologisk løype hvor hver meter representerte 10 millioner år av jordas historie. Da kan de som kjenner til jordas historie kjapt regne ut at løypa var ca. 460 meter lang. Underveis var det satt opp aldersmarkeringer og plakater som refererte til viktige hendelser i jordas historie. Det var mange som ble overrasket over leng-

David Bruton identifiserer og forteller om fossiler fra Oslofeltet.

den på prekambrium. Ved ordovicium var det satt opp et bord hvor David Bruton snakket om Oslofeltets fossiler, viste eksempler og identifiserte prøver publikum kom med. Litt lenger borte satt undertegnede og medlemmer fra Oslo og Omegn Geologiforening og tok i mot mineraler og bergarter til bestemmelse. Vi hadde dessverre alt for mye å gjøre. Kjedelig var det dog ikke, alle barn som stikk innom fikk ta med seg en krystall med etikett samt en historie om hvordan og hvor mineralet ble funnet. Det var noen voksne som syntes at det urettferdig at bare barna fikk. Ved

inngangen til Geologisk Museum var det en stand hvor barn fikk utlevert to spørreskjema. Svarene kunne man finne inne i museet. Greide man å fylle ut skjemaet, fikk man diplom. Noen av ungene var så lommekjent at de fylte ut svarene i løpet av minutter.

Ref.: Hans-Jørgen Berg

Stein og mineralbestemmelsesbenken utenfor Geologisk Museum. Her kunne man også få med seg små krystaller hjem.